

30.5.2007

NEUVOTTELUKUNNAN KOKOUS

Aika 30.5.2007 klo 12-15

Paikka Terveydenhuollon oikeusturvakeskus, lounasravintolan kabinetti, 1. krs ja iso neuvotteluhuone, 5. krs., Lintulahdenkatu 10, Helsinki

Läsnä:	Markku Lehto, puheenjohtaja	(x)	Jaana Hallamaa, varapuheenjohtaja	()
	Jäsenet:		Varajäsenet:	
	Jyrki Pinomaa	()	Mirva Sandelin	(x)
	Mardy Lindqvist	(x)	Markku Lehto	()
	Timo Keistinen	()	Harri Vertio	()
	Leena Niinistö	(x)	Kari-Pekka Martimo	(x)
	Pirkko Lahti	()	Sirpa Peura	()
	Helena Leino-Kilpi	()	Anna-Leena Brax	(x)
	Aira Pihlainen	(x)	Päivi Rautava	()
	Heikki Vuorela	(x)	Raimo Puustinen	()
	Jaana Kaleva-Kerola	()	Kari Eskola	()
	Irma Pahlman	(x)	Anna Mäki-Petäjä-Leinonen	()
	Anne Niemi	(x)	Irma Telivuo	()
	Raimo Sulkava	(x)	Minna Raivio	(x)
	Jyrki Jyrkämä	()	Helka Urponen	(x)
	Paavo Juvonen	(x)	Jaakko Heinimäki	()
	Hannaleena Heikkinen	()	Håkan Nordman	()
	Tuula Haatainen	(x)	Anneli Kiljunen	()
	Erkki Virtanen	()	Kirsi Ojansuu	(x)
	Sirpa Asko-Seljavaara	()	Eero Akaan-Penttilä	(x)
	Heikki Ruskoaho, TUKIJA:n puheenjohtaja	()		
	Helena Kääriäinen, TUKIJA:n varapuheenjohtaja	(x)		
	Nina Lindqvist, osastosihteer	(x)		
	Outi Konttinen, TUKIJA:n sihteer	(x)		
	Ritva Halila, pääsihteer	(x)		

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Markku Lehto avasi kokouksen.

2 TEO:n esittely

TEO:n ylivohtaja Jukka Männistö toivotti ETENE:n tervetulleeksi TEO:on. Apulaisjohtaja Tarja Holli kertoi sitten ETENE:lle TEO:n toiminnasta. Kokoukseen osallistujille jaettiin tiivistelmät esityksestä.

Alustuksen jälkeen keskusteltiin yhteistyöstä Kelan, Stakesin ja muiden laitosten kanssa, lääninhallituksen kanssa tehtävästä yhteisestä strategiasta, potilasvahinkojen määrästä sekä TEO:n toiminnan vaikuttavuuden arvioinnista.

3 Edellisen kokouksen pöytäkirja

Pöytäkirjan hyväksyminen jätettiin seuraavaan kokoukseen. Pääsihteeri toimittaa pöytäkirjan sähköisen version neuvottelukunnalle. Päätettiin, että jatkossakin kokouspöytäkirja lähetetään puheenjohtajan hyväksymisen jälkeen sähköisesti ETENE:lle.

4 Ilmoitusasiat

- ETENE:n uusien kansanedustajajäsenten nimityskirja jaettiin kokoukseen osallistujille.
- ETENE:n edellisen kesän seminaarijulkaisu ”Tarve terveydenhuollossa – kuka tai mikä määrittää” on painossa. Pääsihteeri lähettää julkaisun kesän alussa nykyisen ja edellisen neuvottelukunnan jäsenille.
- Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin hoitoeettinen neuvottelukunta on tehnyt julkilausuman vanhusten hoidon etiikasta.
- Puheenjohtaja sekä TUKIJA:n ylitarkastaja Outi Konttinen osallistuivat Berliinissä 23.-25.5.2007 Euroopan neuvoston kansallisten eettisten komiteoiden konferenssiin COMETH:iin, komission kansallisten eettisten komiteoiden kokoukseen (NEC Forum) sekä EGE:n edellisten kanssa yhteistyössä järjestämään kokoukseen. Kokousraportti lähetetään lähiaikoina sähköpostissa ETENE:lle. Kokouksissa käsiteltiin mm. eettisten neuvottelukuntien roolia demokraattisissa yhteiskunnissa, tutkijoiden kaksoisroolia, medikalisaatiota, neuroetiikkaa ja ihmisen sekä ulkoisen olemuksen että suorituskyvyn parantamista (human enhancement).

5 Syksyn kokousten aikataulu

Seuraava kokous päätettiin pitää 5.9.2007 klo 12 – 15. Pääsihteeri selvittää seuraavien kokousten aikatauluja ja ilmoittaa niistä ETENE:n jäsenille.

6 Terveydenhuollon ammattihenkilöt, työssä jaksaminen ja etiikka

Suomen lääkirlehdessä julkaistiin toukokuussa SLL:n, työterveyslaitoksen ja Stakesin tekemä tutkimus lääkäreiden työoloista. Tämän selvityksen mukaan lääkäreiden työaika on lyhentynyt ja tupakoivien lääkäreiden määrä vähentynyt, mutta alkoholin käyttö on lisääntynyt muun väestön tapaan. Itsemurha-ajatukset lääkäreillä ovat huomattavan yleisiä. 14 % lääkäreistä oli kokenut fyysistä väkivaltaa tai sillä uhkailua, ja myös henkinen väkivalta oli yleistä. Kaksi kolmasosaa oli ollut töissä sairaana viimeisen vuoden aikana.

Aira Pihlainen on selvittänyt hoitajien työhön liittyviä pulmia. Hän on haastatellut hoitoalan ammattihenkilöitä lähihoitajista osastonhoitajiin. Hoitohenkilöstön vuorovaikutussuhteissa aiheuttavat ongelmia liiallinen vastuu, epäilyt toisen ammattikunnan ammattitaidosta ja työmoraalista sekä pelko oman työn arvostuksen puutteesta. Työssä on vallankäyttöä ja alistamista, monet kokevat väheksyntää eivätkä koe tullessa kuulluiksi. Hoitohenkilökunnan ongelmana on liiallinen kiltteys ja rajojen asettamisen vaikeus, mikä johtaa väsymiseen, kyynistymiseen ja riittämättömyyden tunteeseen. Lisätöihin painostetaan paikkaamaan sairastuneita, ja

kiire on jatkuvaa. Työssä väsyminen ehkäisee tehokkaasti eettisesti korkeatasoisten tavoitteiden saavuttamista.

Heikki Vuorela esitteli lyhyesti Suomen hammaslääkäriliiton tekemän selvityksen hammaslääkäreiden työoloista. Julkisen terveydenhuollon hammaslääkäreillä esiintyy uupumusta, ja hoitotakuun tultua voimaan terveyskeskushammaslääkäreiden ongelmana on ollut jatkuva kiire. Työvoimapula lisää kiirettä. Tulevaisuudessa on odotettavissa työvoimapula pahenemista. Kokouksessa oli jaossa eripainos Suomen hammaslääkärilehdessä olleesta julkaisusta. Se lähetetään myös kokouksesta poissaolleille.

Keskustelussa nousi esiin terveydenhuollon ammattihenkilöille yhteinen voimakas velvollisuudentunne. Lääkärin eettisissä ohjeissa ja valassa korostuu kantilainen velvollisuusetiikka, joka käytännön elämässä tuntuu olevan ristiriidassa utilitaristisen etiikan kanssa. Lääkäriltä odotetaan tehokkuutta ja taloudellisuutta, mutta toisaalta velvoitetaan hakemaan potilaan parasta. Kokemus ristiriidasta näiden kahden välillä voi olla yhtenä syynä riittämättömyyden ja ristiriidan tunteisiin, väsymykseen, uupumukseen ja voi myös pahimmassa tilanteessa aiheuttaa ammattikunnan kaikkoamisen työpaikoilta.

Keskustelussa pohdittiin myös, mikä voisi olla ETENE:n näkökulma tähän asiakokonaisuuteen. Potilaan hyvä hoito on keskeinen terveydenhuollon tehtävä. ETENE:n laatimissa terveydenhuollon yhteisissä eettisissä periaatteissa on painotettu paitsi potilaan oikeutta hyvään hoitoon myös hyvää ammattitaitoa ja hyvinvointia sekä yhteistyötä ja keskinäistä arvontantoa jaksamisen edellytyksinä. Terveydenhuoltohenkilöstön hyvin- tai pahoinvointi ei voi olla vaikuttamatta potilaan hyvään hoitoon. Työturvallisuutta ja työhyvinvointia voidaan rakentaa jokaisessa työyhteisössä. Julkisen terveydenhuollon rakenteet ovat usein jäykkiä ja byrokraattisia. Muutokset näissä rakenteissa lienevät kuitenkin välttämättömiä riittävän työvoiman rekrytoimiseksi tulevaisuudessa terveydenhuoltoon. Näitä näkökulmia voitaisiin tuoda esiin julkisessa keskustelussa.

Omien rajojen asettaminen ja kohtuulliset työolot ovat tärkeä osa työssä jaksamista. Rajallisuuden ja epätäydellisuuden tunnustaminen eivät ole helppoja terveydenhuollon ammattilaisille, mutta ne voisivat myös tervehdyttää työyhteisöitä. On tärkeää muistaa, että ammattikunnan eettiset periaatteet ovat ihanteita, jotka eivät aina toteudu. Eettisten päämäärien ristiriitoja ei voi välttää. Moniammatillisessa yhteistyössä on vielä paljon kehittämistä. Terveydenhuollon ammattihenkilöt puhuvat vähintään viittä eri ammattikieltä, ja yhteisymmärryksen löytyminen on siksikin haasteellista. Ammattikuntien eriytyessä toisistaan ja puhuessaan vain omiensa kanssa monet mahdollisuudet jäävät huomioimatta ja käyttämättä. Työhyvinvointia ei helpota terveydenhuollossa tapahtuneet suuret rakenteelliset muutokset, joiden vaikutuksia ei ole ainakaan julkisesti selvitetty.

Yhteinen keskustelu ja sen jatkuminen nähtiin välttämättömäksi. Asiaan palataan syksyn kokouksissa.

7 Seminaari 2007

Kokouksessa jaettiin pääsihteerin valmisteleva seminaariohjelman luonnos. Tämän pohjalta ehdotettiin ohjelmaan muutamia lisäyksiä. Pääsihteeri valmistelee

seminaariohjelmaa edelleen ja lähettää sen neuvottelukunnan jäsenille ennen kesälomia.

8 TUKIJA

TUKIJA järjestää perinteisen koulutustilaisuuden eettisten toimikuntien jäsenille 16.10.2007 Säätötalolla. ETENE:n jäsenet voivat myös osallistua seminaariin. Kokouksessa on alustuksia mm. tietoon perustuvasta suostumuksesta, tutkimuksesta akuuttihoitossa, läheisen määrittelystä, tutkittavien rekrytoinnista sekä biopankkityöryhmän työstä. TUKIJA on perustanut työryhmän selvittämään sitä, miten tutkimuksen rahoituksesta ja korvauksista pitäisi informoida eettisiä toimikuntia ja tutkittavia.

Syksyllä pohditaan, pitääkö EU:n lääketutkimusdirektiiviä tai komission säännöksiä aukaista tai muuttaa; asiasta järjestetään lokakuun alussa EMEA:ssa kokous, jonka suunnittelukokouksen matkaraportin pääsihteeri on lähettänyt ETENE:n jäsenille.

9 Muut asiat

Valtakunnallinen vammaisneuvosto (VANE) on ehdottanut ETENE:lle yhteistyötä seminaarin järjestämisessä vammaisten oikeudesta elvytykseen ja tehohoitoon, adoptioon ja hedelmöityshoitoon. Pääsihteeri toimii asiassa yhteistyössä Vanen pääsihteerin Sari Loijaksen kanssa.

Päätettiin seuraavassa kokouksessa keskustella perusteellisemmin siitä, mitä neuvottelukunnan pitäisi tehdä, ja mikä toimintatapa toteuttaa parhaiten ETENE:n perustehtävää.

10 Kokouksen päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen 14.45

Kokouksen puolesta

Markku Lehto
ETENE:n puheenjohtaja

Ritva Halila
ETENE:n pääsihteeri